

Europaudvalget

FOLKETINGET

REFERAT

AF 26. EUROPAUDVALGSMØDE

Dato: Torsdag den 2. marts 2017
Tidspunkt: Mødet startede kl. 13.47
Sted: Vær. 2-133

Til stede: Erik Christensen (S), formand, Kenneth Kristensen Berth (DF), næstformand, Karina Due (DF), Jan E. Jørgensen (V), Christina Egelund (LA), Peter Hummelgaard Thomsen (S), Søren Søndergaard (EL) og Holger K. Nielsen (SF).

Desuden deltog: statsminister Lars Løkke Rasmussen

Punkt 1. Forelæggelse af møde i Det Europæiske Råd den 9. marts 2017 og uformelt EU-27-topmøde den 10. marts 2017

Det Europæiske Råd 9-10/3-17 – bilag 1 (fortroligt) (udkast til kommenteret dagsorden)

Det Europæiske Råd 9-10/3-17 – bilag 3 (fortroligt) (udkast til konklusioner)

Statsministeren: Der er ikke sket så meget siden sidst, så jeg har ikke de store nyheder med her i dag. Jeg vil gerne sige tak til Europaudvalget for den folkehøring, der fandt i weekenden. Det var på alle måder et fortrinligt arrangement, og jeg vil tillade mig fra min politiske udsigtspost også at glæde mig over det faktum, at det flyttede noget. Når man ser på de resultater, som jeg er blevet informeret om, er det ret signifikant, hvordan den positive indstilling til det europæiske samarbejde voksede blandt de repræsentative udpegede deltagere hen over weekenden. Det synes jeg selvfølgelig er godt på alle måder.

Den 9. marts er der møde i Det Europæiske Råd, og den 10. marts er der uformelt EU-27-møde til forberedelse af det næste møde, der skal finde sted senere på måneden i Rom.

Det Europæiske Råds møde

Statsministeren: Mødet har fokus på økonomi, konkurrenceevne, vækst og beskæftigelse. Der vil også være en drøftelse af eksternt sikkerhed og forsvar som opfølgning på mødet i december og en opfølgning på migration set i lyset af det Maltatopmøde, som jeg afrapporterede fra for nylig.

Drøftelsen om den europæiske økonomi finder sted på et bagtæppe af, hvad man vel kan beskrive som forsigtig optimisme. Krisen er så småt lagt bag os – mere tydeligt i nogle lande end i andre – men der er vækst i alle EU-lande, og Kommissionens nye prognose tyder på, at væksten har bidt sig fast og vil være stabil i de kommende år. Det er dog ikke en prangende vækst, og der er markante forskelle på vækstraten i de enkelte lande, men også på bagvedliggende faktorer og effekter af den manglende vækst og af krisen. I Danmark er arbejdsløsheden nu så lav, at den kun har været lavere 2 år ud af de seneste 40

år. Der er så til gengæld sydeuropæiske land, hvor man stadig har seriøse arbejdsløshedsproblemer. Det dækker over en forskellighed og over, at der er en række udfordringer, som skal løses. Det gælder i Danmark og i resten af EU. Jeg forventer en drøftelse, hvor vi forhåbentlig bekræfter hinanden i behovet for at fortsætte reformsporet i medlemslandene. Det er der udtalt behov for i nogle lande og i sagens natur mere i nogle end i andre. Vi bekræfter også behovet for at understøtte investeringer i Europa med Den Europæiske Fond for Strategiske Investeringer.

Vi vil se hinanden i øjnene og bekræfte vores fælles ambition om at levere på den ambitiøse dagsorden om videreudvikling af det indre marked frem mod 2018. Det indre marked er ubestrideligt en fordel for Europa og for Danmark. Forud for høringen i weekenden offentliggjorde Erhvervs- og Vækstministeriet en analyse, som viste, at en hel almindelig LO-familie i ejerbolig er blevet 65.000 kr. rigere om året på grund af det indre marked, hvis man sammenligner med en situation, hvor den danske eksport var på almindelige verdensmarkedsvilkår. Det siger lidt om effekten af det indre marked og om, at vi skal passe på det indre marked og blive ved med at forbedre det, så gevinsterne for danske borgere og virksomheder bliver endnu større.

På samme måde skal vi værne om handelspolitikken. Det glæder mig, at vi på topmødet i næste uge kan markere det meget konkrete resultat, at der nu er truffet en beslutning om at rive dyre handelsmure mellem EU og Canada ned frem for at bygge nye op, som man ser det andre steder i verden. Nu er det ratifikationsprocessen, der udestår. Når Canada har ratificeret aftalen, kan de træde midlertidigt i kraft, og det betyder, at vi kan begynde at nyde gavn af gevinsterne allerede på det tidspunkt. Derefter skal aftalen træde endeligt i kraft, når Danmark og de øvrige medlemslande har ratificeret den. Det er også vigtigt at sige, at vi ikke stopper her, men har et ambitionsniveau, der rækker videre. Det næste naturlige mål må være at indgå en handelsaftale med Japan i år. Det vil også være i dansk interesse.

Derudover er tanken at fortsætte drøftelserne fra EU-topmødet i december om EU's fælles forsvars- og sikkerhedspolitik, herunder spørgsmålet om et tættere EU-NATO-samarbejde og en handlingsplan, der kan styrke den europæiske forsvarsindustri. Der er jo en øget opmærksomhed på denne dagsorden, og det er helt naturligt set i lyset af den forværrede sikkerhedspolitiske situation på det europæiske kontinent. Der gælder også det forhold, at den nye amerikanske administration med en noget skarpere retorik, end det man tidligere har oplevet, gentager det synspunkt, som også den tidligere amerikanske administration havde, nemlig at Europa skal påtage sig et større ansvar for sin egen sikkerhed. Det er et spørgsmål, som Danmark på grund af forsvarsforholdet er afskåret fra at have indflydelse på, men ikke desto mindre er det en vigtig diskussion.

For så vidt angår migration, kan jeg nok ikke tilføje så meget til den forholdsvis grundige drøftelse, vi havde af spørgsmålet, da jeg var her sidst. Så meget er der heller ikke sket siden. Jeg forventer selvfølgelig, at vi får en statusdrøftelse om de fremskridt, der er sket hidtil under maltesisk formandskab. Fokus vil være på at gennemføre erklæringen fra det

uformelle topmøde på Malta den 3. februar, der var genstand for vores samtale med hinanden her sidst. Jeg forventer, at vi på topmødet vil opfordre Rådet til at skabe yderligere fremskridt i de kommende måneder for alle aspekter af EU's arbejde med migration. Jeg forventer også en kort drøftelse om Vestbalkan. Situationen der har på det seneste været præget af regionale spændinger og politisk ustabilitet. Derfor er der brug for, at DER udtrykker bekymring over de nylige tilbageskridt og bekræfter vores engagement i regionen. Man kan også sige det på den måde, at vi får hejst et flag og får signaleret, at der både er opmærksomhed og bekymring over de destabiliserende tendenser, som vi ser på Vestbalkan.

For en god ordens skyld vil jeg lige nævne, at topmødet ventes at give grønt lys for et forstærket samarbejde om den europæiske anklagemyndighed. Danmark deltager ikke, da forslaget er omfattet af retsforbeholdet.

Endelig forventer jeg, at der på mødet vil blive truffet beslutning om, hvem der skal bestride posten som formand for Det Europæiske Råd i de kommende 2,5 år. Donald Tusks periode udløber her midt på året, og det er bestemt, at vi på det kommende møde skal træffe en beslutning. Den maltesiske premierminister er sat i spidsen for at afdække landenes positioner. Jeg vil ikke lægge skjul på, at jeg synes, at Donald Tusk har gjort et rigtig godt stykke arbejde i sin første periode som DER-formand. Der er brug for kontinuitet, så vi støtter ham på den post. Jeg er af den opfattelse, at der er bred opbakning til det synspunkt.

Det uformelle topmøde for EU-27-landene

Statsministeren: Den 10. marts er der uformelt topmøde mellem de 27 lande, altså uden Storbritanniens deltagelse. Det handler om at forberede topmødet i Rom den 25. marts, der afholdes for at markere 60-årsdagen for undertegnelsen af Romtraktaten. Jeg synes, at vi talte meget om det sidst, jeg var her, så jeg vil kun kort gentage, at tanken er, at stats- og regeringscheferne i Rom skal vedtage en erklæring. Den skal minde om, hvorfor vi oprindeligt etablerede det europæiske fællesskab, samle op på resultaterne af det og udstikker nogle generelle pejlemærker for det fremtidige samarbejde. Regeringen mener, at vi bør fortsætte ad det spor, der blev lagt på det uformelle topmøde i Bratislava, som jo gav sig udslag i en konsensus om, at der nu skulle fokuseres på at finde løsninger på de udfordringer, som optager os alle: migration, sikkerhed, den økonomiske udvikling og at vi skal undgå at slå nye store brød op eller begynde på en ny konstitutionel diskussion.

Det siger jeg også vel vidende, at Kommissionen i går fremlagde en hvidbog om EU's fremtid, der indeholder en række scenarier – fem for at være mere præcis – men ingen anbefalinger. Derfor er den et mellemtrin i en diskussion, der kan tage form i løbet af året, og Kommissionen vil følge op med en stribe papirer, der uddyber diverse politikområder med henblik på, at diskussionen kan landes i december. Det er noget, som vi vender tilbage til, og jeg har heller ikke selv haft mulighed for at orientere mig ned i detaljen. Der er de fem scenarier, hvor det ikke nødvendigvis skal være det ene eller det andet, men hvor der

også kan være kombinationer. Man kunne også beskrive andre scenarier, men Kommissionen har valgt kun at beskrive, hvad man kunne kalde positivscenarier. Godt for det, men vi er jo udfordret af Brexit og andet, så hvis diskussionen skal være meningsfuld, er man nødt til at tage højde for, at der også findes nogle disintegrationsscenarier. Dem fremmer man måske ikke, men de er der, og man må spejle sig i dem, når man tager stilling til, hvilket positivscenarie man skal vælge. Det er ikke en diskussion, der er sat på dagsorden til mødet i næste uge.

Kenneth Kristensen Berth var positivt overrasket over, at et af de fem scenarier fra Kommissionen indeholdt en reel diskussion om mindre EU på nogle områder. Var det en vej, som også statsministeren ville overveje at følge? Om den irregulære migration sagde han, at rapporten fra Frontex Risk Analysis fra den 7. februar 2017 havde peget på, at der stadig var mange asylansøgere, der kom med fly til Europa. Kom de med fly, havde man vel mange muligheder for at stoppe dem, der lander i lufthavne og ikke har deres papir i orden. Ville statsministeren rejse det spørgsmål?

Søren Søndergaard påpegede det sjove i, at forskellige politikere havde hæftet sig ved forskellige resultater af weekendens høring. Det var også interessant, at 80 pct. af deltagerne ønskede en dansk lovgivning mod social dumping. Han håbede, at statsministeren ville følge op med udspil til at forhindre lave lønninger i Danmark. Statsministeren var efter hans mening kommet for let hen over den fælles anklagemyndighed, for trods forbeholdet ville det forstærkede samarbejde vel komme til at vedrøre Danmark finansielt. Hvad ville den reelt komme til at betyde for Danmark?

Han tilføjede, at man måtte have indledt en indholdsmæssig drøftelse om, hvad man ville sige i Rom, og at den vel ikke var afkoblet fra planerne for EU og dermed fra den nye hvidbog. Hvad var regeringens overordnede holdning til de modeller, som Kommissionen fremlagde? Han kunne forstå, at man ikke kun begrænsede sig til fem scenarier, der kunne være fem andre, men hvad forenede fem andre scenarier? Danmark skulle også gøre sin stemme gældende i diskussionen, så hvad ville statsministerens indspark være i forhold til EU's udvikling?

Holger K. Nielsen spurgte, hvad debatten om Vestbalkan gik på, og hvilke forslag EU stillede.

Jan E. Jørgensen sagde, at folkehøringen om EU også havde resulteret i, at andelen af deltagere, der ønskede sig ud af EU, startede på 22 pct., men endte på 13 pct. efter weekendens debatter.

Han var i tvivl om den amerikanske holdning til forsvar. I starten var meldingen til andre NATO-lande, at deres budgetter skulle øges, fordi USA ikke ville blive ved med at bidrage med så meget. Nu var det så meldt ud, at man ville øge det amerikanske forsvarsbudget ganske betydeligt. Der var vel ingen, der regnede med, at det var realistisk at komme op på de 2 pct. lige med det samme. Havde det overhovedet nogen gang på jord at argumentere for ikke kun at se på kroner og ører, men også på, hvordan man får mest militær for

pengene, som hvis man f.eks. indgår en fælles indkøbsaftale med andre europæiske lande om at købe et våbensystem og dermed får bedre priser. Var det muligt at bruge et argument om, at man får meget ud de penge, der bruges for et forsvar, fordi man er effektiv og har veluddannede soldater?

Peter Hummelgaard Thomsen roste også folkehøringen. Hvad angik scenarierne fra Kommissionen, mente han, at Folketinget som parlamentarisk forsamling skulle diskutere dem ordentligt igennem. Som statsministeren sagde, var der stor forskel på, hvordan det gik i landene, og på, hvor hårdt de var tynget af f.eks. ungdomsarbejdsløshed. IMF vurderede, at Grækenland skulle gældseftergives, fordi det var umuligt for grækerne at trække økonomien op. Hvad mente statsministeren om det? Peter Hummelgaard Thomsens partifælle i Tyskland, Sitmar Gabriel, havde for nylig spurgt Angela Merkel om, hvad der var værst: at en række lande fik lidt mere livrem, så de kunne bruge nogle penge til at nedsætte arbejdsløsheden, eller at et land som f.eks. Frankrig endte med at melde sig ud, hvis f.eks. Marine Le Pen blev valgt. Var der lagt op til en større diskussion om sparepolitikken? Hvad mente statsministeren i øvrigt om de rygter, der havde været om, at den polske regering ikke ønskede at genopstille Donald Tusk til rådspræsidentposten? Hvis det havde noget på sig, hvad var så Danmarks holdning?

Statsministeren svarede Jan E. Jørgensen, at der ikke var lagt op til en diskussion om NATO-målsætninger på DER. Til Kenneth Kristensen Berth sagde han, at Kommissionen havde påpeget, at det handlede om forventningsafstemning i de forskellige scenarier, der gik på "do less more efficiently". Spørgsmålet var, hvad man signalerede at kunne håndtere på europæisk plan, og hvorvidt man så kunne gøre det. Der skulle mål og redskaber hænge sammen, hvilket også var kernen i diskussionen om den sociale dimension som overbygning på ØMU'en. Hvis man skaber en forestilling om, at det europæiske samarbejde tager hånd om noget, men ikke har værktøjer til at gøre det, er det et problem, fordi man så skuffer den europæiske befolkning. Man skulle altså enten være mere tydelig i, hvad der er nationalt ansvar, og hvad der er kollektivt ansvar, eller man skulle opfinde instrumenterne. Regeringen var af den opfattelse, at EU ikke havde brug for ny institutionelle diskussioner, men skal koncentrere sig om at løse opgaver med afsæt i traktaterne. Konklusionen på Bratislavamødet var også, at man skulle fokusere på migration, sikkerhed og den økonomiske vækst. Statsministeren havde endnu ikke set noget skriftligt udgangspunkt for mødet i Rom, men ville forsøge at præge arbejdet med Romerklæringen i den nævnte retning. Tanken var, at man på det kommende møde skulle komme tæt på at have et produkt, så man ikke skulle bruge Romtopmødet på at forhandle en erklæring. Rommødet ville blive en festlig ting, hvor man skulle fejre 60-året. Der ville komme en erklæring efterfølgende, men tiden skulle ikke bruges til at forhandle den i dybden.

Til Kenneth Kristensen Berth sagde statsministeren endvidere, at man klart skulle gøre mere for at beskytte de decentrale ydre grænser såsom lufthavne. Det var hele tanken bag det at lave et system à la det amerikanske ESTA-system. Kontrolmulighederne var større i lufthavne end i Middelhavet.

Statsministerens svar til Søren Søndergaard lød, at det specifikt handlede om at forstærke samarbejdet om svig med EU-midler i en europæisk anklagemyndighed. Det var et meget snævert fokus, som statsministeren ikke mente betød det store for den danske situation.

Om Vestbalkan sagde statsministeren til Holger K. Nielsen, at der var begyndende spændinger i Serbien og Montenegro, hvor etnicitet var begyndt at spille en større rolle. Federica Mogherini havde længe arbejdet på situationen og havde været i dialog med de forskellige aktører. I de kommende uger skulle man vise Vestbalkan og omverden, at der var en opmærksomhed på og bekymring over situationen.

Jan E. Jørgensens spørgsmål om forsvarsbudgetter lå noget uden for rammerne for mødets formål, men statsministeren ville gerne sige et par ord om det. Man kunne ikke løbe fra aftalen om en 2-procentsmålsætning, men det var også fair at sige, at der var andre målsætninger end det i NATO. Hvis man vejede de danske resultater med forsvaret på andre vægte såsom parathed til at stille styrker til rådighed etc., havde Danmark en flot placering. Det var vel også den historiske grund til, at Danmark stod stærkt i NATO-samarbejdet og i det nordatlantiske samarbejde – nu også med tilstedeværelsen i Estland – på trods af, at man lå meget lavt i budgettet med 1,17 pct. Faste målsætninger rummer altid dilemmaer. F.eks. var Grækenland rykket ind i feltet af lande, der leverer, hvad de skal, men det skyldtes jo recessionen. Det var ikke en lykkelig måde at levere på. Der var derfor god grund til at insistere på, at det handler om andet og mere end, hvor meget man bruger, nemlig også om, hvordan man bruger pengene. Det danske forsvar var præget af en høj grad af effektivitet. Der var dog et stykke vej fra de 1,17 til 2 pct., idet der ville være tale om en fordobling af forsvarsbudgettet, og det lavede man nok ikke lige bare om på.

Peter Hummelgaard Thomsen havde stillet et bredt politisk spørgsmål om, hvordan man afvejer de idealer, som den økonomiske politik var indrettet efter, op imod det forhold, at befolkningerne var bekymrede over de sociale effekter. Det var en reel diskussion, men også en, som kunne være påvirket af de valg, der skulle være i Europa. Der skulle være valg i Tyskland i efteråret, og skulle der komme blødere tyske positioner eller en mere gældseftergivende holdning, ville det nok ikke materialisere sig på den korte bane.

Om Donald Tusk sagde statsministeren, at det var svært for ham at give en præcis prognose på, hvad den polske konklusion ville blive. I lighed med mange af sine europæiske kolleger prioriterede han kontinuitet og ville gerne honorere Tusks indsats med et genvalg. Valget af den nye formand sker ved kvalificeret flertal, så der var ikke et enkelt land, der kunne blokere for en beslutning.

Jan E. Jørgensen uddybede, at med et øget europæisk forsvarssamarbejde ville man forhåbentlig få mere ud af pengene ved at samarbejde om fælles indkøb, fælles kravspecifikationer, fælles aktioner etc. Hvordan forholdt amerikanerne sig til det øgede europæiske forsvarssamarbejde? Og i hvilken grad var Danmark hindret i at deltage som følge af forsvarsforbeholdet?

Kenneth Kristensen Berth spurgte, hvilken rolle hvidbogen kom til at spille i forhold til erklæringen fra Rom. Ville konklusionerne fra Romerklæringen gribe tilbage til det, der stod i hvidbogen?

Holger K. Nielsen advarede mod, at spændingerne på Vestbalkan kunne ende, som de gjorde i 1990'erne. Løfter om optagelse i EU havde stor betydning for den serbiske udvikling f.eks., så ville man intensivere den debat og forsøge at lave en mere sammenhængende strategi for at dæmpe spændingerne? Og ville man også håndtere Putins involvering? Der var ingen tvivl om, at Rusland spillede meget højt spil på Vestbalkan, og de stod formentlig bag attentatet på den montenegrinske præsident.

Statsministeren svarede Holger K. Nielsen, at man i erklæringsudkastet for mødet gjorde opmærksom på, at situationen på Vestbalkan blev fulgt tæt. Udenrigsrepræsentanten ville give en update, som hun også havde gjort på et tidligere møde. Der var grund til bekymring, og statsministeren delte frygten for, at man kunne havne i en situation, som man havde oplevet tidligere. Hans landspolitiske entré faldt sammen med krigen i Jugoslavien, hvortil han også havde været udsendt som valgobservatør, og den stod klart i hans erindring. Situationen skulle tages alvorligt, men p.t. var der ikke lagt op til noget operationelt. Man ville levere et budskab om, at man var opmærksom på spændingerne, og at Vestbalkan kunne regne med EU's opbakning. Der ville komme et Vestbalkantopmøde og et efterfølgende møde blandt udenrigsministrene. Udenrigsministrene stod for at føre den substantielle diskussion, og statsministeren måtte også henvise til udenrigsministeren for en uddybning.

Til Jan E. Jørgensen sagde statsministeren, at Danmark ikke kunne indgå i fælles aktioner på grund af forsvarsforbeholdet, men at man ville kunne høste effekterne af et tættere EU-samarbejde, herunder forstærkelse af det europæiske forsvarsmateriel. Man kunne konstatere, at USA tegner sig for 70 pct. af NATO's budget, men så man på variationen inden for forsvarsmateriellet, var den europæiske klart størst. Der kunne være god synergi i at se de nationale ressourcer under et og få pengene til at række længere. Om status på hvidbogen sagde statsministeren, at han kunne forstille sig, at der ville blive henvist til hvidbogen i Romerklæringen som et bidrag til en diskussion om EU's fremtid, men at der ikke var planer om, at der skulle konkluderes på noget i denne fase. Kommissionen havde planlagt at levere uddybende tekster i løbet af året og ville i april måned lægge ud med en om den sociale dimension. Derefter ville der komme noget om integration i eurozonen på basis af ØMU-rapporten fra de fem formænd, globalisering, fremtidens EU-forsvar og EU-finanser. Der var altså lagt op til en løbende diskussion frem mod DER-mødet i december 2017. Statsministeren vidste ikke, hvad der ville stå i Romerklæringen, for han havde endnu ikke set et udkast, men han ville gøre rede for den danske indstilling om at blive i Bratislavaporet og fokusere på at løse udfordringer inden for de tre nævnte hovedområder frem for at tage nye emneområder op eller sætte nye debatter om institutionelle ændringer.

Mødet sluttede kl. 14.35